

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НОВОВОЛИНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІННІЕМ

Роман ЧОРНИЙ

« _____ » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« _____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

ступінь вищої освіти – перший / бакалаврський
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійна програма - «Фінанси»

Кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практич. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	I	1	32	14	3	6	65	120	1
Заочна	I	1	8	4	-	-	108	120	2

30.01.2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ протокол № 11 від 26.06.2024 р.

Робочу програму склав ст. викладач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін МЕЛЬНИК Віктор Вікторович.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін, протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри,
к.е.н, доцент кафедри

Наталія КРАВЧУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», протокол № 1 від 30.08.24р

Голова групи
забезпечення спеціальності,
д.е.н., проф.

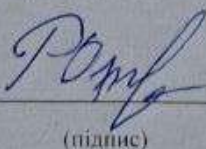

(підпис)

Ольга КИРИЛЕНКО

(пів)

Гарант ОПП,

к.е.н., доц.

(підпис)

Ольга Римар

(пів)

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

1. Опис дисципліни «Філософія»

Дисципліна - «Філософія»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS ДФН – 4,0	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни – нормативна дисципліна циклу загальної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Освітньо-професійна програма «Фінанси»	Рік підготовки: ДФН - 2024/2025 Семестр: ДФН - 1 ЗФН - 1
Кількість змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти – перший / бакалаврський	Лекції: ДФН – 32 год. ЗФН – 8 год. Практичні заняття: ДФН – 14 год. ЗФН - 4год.
Загальна кількість годин – 120 год.		Самостійна робота: ДФН - 65 год., Тренінг- 6 год., Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 8 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю - екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

2.1. Мета вивчення дисциплін

Метою дисципліни «Філософія» є:

- подати методичний та теоретичний матеріал для отримання необхідних знань з філософії як навчальної дисципліни;
- забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високу світоглядно методологічну культуру студентів, спрямувати їх на самостійні роздуми над найважливішими філософськими проблемами;
- ознайомити студентів зі змістом світового та вітчизняного історико-філософського процесу;
- показати роль філософії в життєдіяльності суспільства і особи як методологічної основи світогляду;
- ознайомити з історією-філософської думки;
- сприяти формуванню у студентів здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя, уміння пов'язувати загально філософські проблеми з вирішенням загальнолюдських проблем.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

– засвоїти предмет дисципліни. Її структуру, категоріальний апарат, основні етапи розвитку історично-світової та вітчизняної філософії, сучасні тенденції розвитку філософської думки, найбільш відомих авторів філософських систем, їх головні праці;

– систематизувати знання про сучасну філософію, новітні підходи до вирішення найважливіших філософських проблем;

– осягнути специфіку філософії як важливої форми суспільної свідомості, яка розкриває сутність світу, буття, їхнього взаємозв'язку та взаємовідношення, граничні основи буття світу і людини, створює передумови для раціонального осмислення людиною цілей і сенсу життя;

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

1) здатність філософського осмислення дійсності, оцінювання поставлених питань та задач, філософія як світовий досвід, дасть матеріал для системного порівняння і пошуку необхідних відповідей в сучасному дискурсі, особливо це важливо під час вибуху інформації. Філософія, особливо логіка, надає можливість робити правильні висновки при вирішенні історичних, політичних, соціальних питань, а релігієзнавство – зрозуміти релігійну ситуацію в тій чи іншій країні, чи регіоні держави у сфері релігійних чи моральних проблем. Знання філософії надійно забезпечує студента у вирішенні гуманітарних питань на сучасному етапі розвитку суспільства.

2) готовність працювати з системними знаннями, термінами, фактичним матеріалом, особливо що стосується релігії, повагою до світоглядної позиції при веденні діалогу, особливо з іноземцями, необхідно завжди бути уважним до урахування звичаїв чи вірувань..

3) вміння зробити правильну і своєчасну оцінку про погляди людини, мотиви поступків, календарні та релігійні свята. Навчитись і мати здатність використовувати цю інформацію, вміти відшукати необхідні тонкощі і це мати на озброєння. Термінологія, афоризми, парадокси, апорії чи дилеми є важливим гуманітарним здобутком студента, вказує на його рівень, а в майбутньому на його кваліфікацію, як спеціаліста чи керівника.

2.4. Завдання лекційних занять.

– сприянні переконаності в принциповій важливості для кожної людини вільного світоглядного самовизначення;

– пробудженні в студентів інтересу до філософії;

– формуванні потреб в осягненні істини власним розумом та вміння співвідносити світоглядні ідеї з практикою суспільного життя;

– виховуванні переконання в тому, що самореалізація особистості неможлива без прилучення до здобутків культурної спадщини людства, складовою частиною якої є філософія.

2.4. Передумови вивчення дисципліни

Для вивчення дисципліни «Філософія» необхідними є отримані студентами знання та вміння із дисциплін «Історія України», «Політологія», «Українознавство».

2.5. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Філософія» студент здатен:

– вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

– демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;

– визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Змістовий модуль 1. Історія філософської думки

Тема 1. Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.

Філософія як світоглядне знання. Світогляд і філософія. Особливості історичного виникнення філософії. Філософія і міфологія. Проблема визначення предмету філософії. Характерні риси філософського мислення. Співвідношення філософії, науки, та мистецтва. Роль філософії у житті суспільства й особистості. Специфіка філософського освоєння дійсності. Основні функції філософії.

Література: 7, 11, 56, 71.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Східна парадигма.

Зародження філософської думки. Східний та західний тип культури і філософування. Своєрідність давньоіндійської філософії. «Ведична» та епічна література про людину, її походження та існування, Упанішади. Релігійно-філософські вчення: індуїзм, джайнізм, буддизм. Давньокитайська філософія. Філософія даосизму про проблему співвідношення особистішого, суспільного і космічного. Моїзм, легізм, Етико-політичні основи конфуціанства.

Філософія античності. Західна парадигма.

Філософія античності. Етапи її розвитку та загальні особливості. Натурфілософські школи Стародавньої Греції та їх космоцентрична спрямованість. Атомістичний матеріалізм Демокріта. Суб'єктивна діалектика Сократа, філософська система Арістотеля. Класичний період розвитку давньогрецької філософії. Елліністична філософія: стоїцизм, еkleктизм, неоплатонізм, епікуреїзм, скептицизм. Римська антична філософія.

Література: 3, 5, 9, 44, 67.

Тема 3. Філософія середньовічного суспільства.

Виникнення середньовічної парадигми західноєвропейської філософії та її основні риси. Релігійний характер середньовічної світової філософії. Особливості формування християнської філософії. Період апологетики і патристики як перший етап становлення і утвердження християнської філософії (Квінт, Августин Блаженний). Схоластична філософія (Т. Аквінський). Проблема загальних понять у філософії номіналістів та реалістів.

Філософія епохи Відродження та Реформації.

Ідейний зміст світогляду Ренесансу, його зв'язок з процесами формування буржуазних відносин в західній Європі. Італійський гуманізм (Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарка, Альберті). Неоплатонізм Ренесансу (Марсоліо Фічіно, Піко делла Мірандолла). Реформація. Пантеїзм натурфілософії Ренесансу (Микола Кузанський, Дж. Бруно). Соціальні теорії Ренесансу (Ніколо Макіавеллі, Томас Мор, Томазо Кампанелла). Скептицизм Мішеля Монтеня.

Література: 11, 16, 23, 56, 61.

Тема 4. Європейська класична філософія Нового часу та епохи Просвітництва (XVII-XVIII).

Філософія Нового часу та епохи Просвітництва. Особливості епохи: розвиток буржуазних відносин, промисловий переворот, наукова революція XVII ст. Механізм новочасного світогляду і філософії. Проблема методів наукового пізнання: емпіризм і раціоналізм. Розробка нової моделі науки: емпіричного методу, вияв причин гносеологічних помилок Френсісом Беконем. Раціоналізм Рене Декарта, особливості вирішення ним проблеми методу пізнання. Англійська емпірична традиція XVII ст. Її особливості в творчості Дж. Локка, Т. Гоббса, Дж. Берклі, Д. Д. Юма. Раціоналістична традиція новочасної філософії в творчості Б. Спінози Г. Лейбніца. Проблема субстанції в філософії Нового часу. Б. Паскаль про можливості і межі розуму.

Література: 2, 6, 11, 28, 46.

Тема 5. Німецька класична філософія

Місце німецької класичної філософії в історії, її основні проблеми, досягнення, особливості. Розробка діалектичної теорії представниками німецької класики. Основні принципи діалектики. Основні закони і категорії діалектики. Ідеалістична діалектика Гегеля і матеріалістична

діалектика марксизму. Діалектика і метафізика. Критика догматизму і релятивізму з позиції діалектичного методу. І. Кант як родоначальник німецької класичної філософії. "Критика чистого розуму" Канта: "коперніканський переворот" в гносеології, нова концепція суб'єкта пізнання, апіоризм, дуалізм в розумінні світу. Основні ідеї "Критики практичного розуму": людина як громадянин двох світів", проблема людської свободи, моральне вчення Канта, формулювання категоричного імперативу. Діяльно-творча основа буття в суб'єктивному ідеалізмі Й. Фіхте. Вчення про природу, ідея розвитку в філософії totoжності Ф. Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї Г. Гегеля. Розробка діалектичної системи. Протиріччя між системою та методом в гегелівській філософії. Історичний розвиток загальнолюдської культури в філософії Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха. Критика Фойєрбахом філософського ідеалізму і релігії, особливості його вчення про людину.

Література: 1, 5, 7, 9, 33, 45, 67.

Тема 6. Традиції та особливості розвитку філософської думки України.

Особливості української філософської думки. Основні періоди розвитку філософії в Україні. Філософські ідеї в культурі Київської Русі. Філософія в Києво-Могилянській академії. Філософські ідеї Г.Сковороди. Українська філософія XIX - XX ст. Філософія національної ідеї Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко). Київська релігійно-філософська школа (С. Гогоцький, О. Новицький, П. Юркевич). Просвітницька течія XIX - XX ст. (О. Потебня, М. Драгоманов, І. Франко, В. Вернадський, М. Грушевський, В. Винниченко). Національна філософія української еміграції (Д. Донцов, О. Кульчицький, В. Липинський, Д. Чижевський). Сучасна філософська думка в Україні.

Література: 23, 34, 47, 68, 73 .

Змістовий модуль 2. Теорія філософії та методологія науки

Тема 7. Сучасна світова філософія.

Філософія марксизму. Соціально-політична спрямованість марксистської філософії. Розробка принципів матеріалістичної діалектики. Принцип практики в марксизмі, матеріалістичне розуміння історії. Вчення про розвиток історії як зміну соціально-економічних формацій, взаємозв'язок суспільного буття і суспільної свідомості. Проблема відчуження людини. Ідея звільнення людини та комуністичний ідеал в соціально-політичній концепції К. Маркса.

Позитивізм у XIX ст. (О. Коні). Ірраціоналізм і філософія життя. Проблема нерационального (воля, почуття, інтуїція). Несвідоме. Вчення А. Шопенгауера: людина як суб'єкт водіння, світ як воля і уявлення. С. К'єркегор про свободу людини, про сенс індивідуального людського існування в світі. Філософія Ф. Ніцше.

Сучасна некласична філософія. Головні проблеми і тенденції філософії XX ст. Перегляд основних принципів класичної філософії перед викликом соціально-політичних, культурних, духовних зрушень і протиріч сучасної епохи. Перегляд сучасною філософією основних принципів класичної філософської традиції. Головні проблеми і тенденції філософії XX ст.

Прагматизм. Психологія і психоаналіз. 3. Фрейд про феномен несвідомого, структуру психіки, онтологію людини, історію і культуру. Аналітична психологія Г. Юнга, колективне несвідоме, архетип і символ. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.

Екзистенціальна філософія XX ст. (М. Хайдеггер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс). Філософська антропологія М. Шелера. Релігійна філософія XX ст. (персоналізм, християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена, неотомізм). Феноменологія Е. Гуссерля; програма філософії як "строкої науки", поняття інтенціальності свідомості, метод феноменологічної редукції, поняття "життєвого світу". Філософська герменевтика ідеї постмодернізму.

Література: 11, 16, 23, 56, 61.

Тема 8. Онтологія.

Фундаментальне значення проблеми буття для філософії. Сутність проблеми буття в історії філософії. Філософський зміст і структура категорій буття та місце в ній людини. Буття матеріального і духовного. Сутність матерії. Проблема єдності світу. Рух, простір і час як

наизагальніші характеристики буття. Діалектика як загальна концепція розвитку та її альтернативи.

Гносеологія. Основний зміст пізнавальної діяльності.

Гносеологія як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивне творче відображення, історизм, єдність теорії і практики). Проблема співвідношення суб'єкта та об'єкта пізнання. Чуттєвий рівень пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання та його форми. Єдність чуттєвого та раціонального рівнів пізнання.

Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. Аналіз і синтез. Аналогія й абстрагування. Узагальнення й дедукція. Моделювання: сутність та класифікація. Спостереження. Експеримент. Системно-структурний метод. Аксиоматичний метод. Форми наукового пізнання: гіпотеза, концепція, теорія. Наукова парадигма. Проблема істини в пізнанні. Істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна. Істина монологічна (наукова) і поліфонічна (філософська). Критерії істини.

Антропологія.

Філософська антропологія. Людина як особливий рід суцього. Філософські проблеми антропосоціогенезу. основні концепції історичного походження, природи та сутності людини. Природні, соціальні та духовні виміри людини. Поняття індивіда, індивідуальності і особистості. Проблема життя і смерті, сенсу людського життя в духовному досвіді людства. Проблема свободи. Свобода і необхідність. Сутність фаталізму та волюнтаризму. Свобода як моральний імператив. Філософські аспекти взаємовідношення душі і тіла, духовного і тілесного. Життя і розум у контексті глобальної еволюції Всесвіту. Проблема онтологічного статусу свідомості та її суттєві ознаки. Проблема походження свідомості. Ідеальний статус буття свідомості. Свідомість і мова. Самосвідомість. Структура та функції свідомості. Суспільна свідомість та її форми, функції, взаємозв'язок.

Цінності як ядро духовного світу людини. Структура цінностей. Ціннісне ставлення людини до світу як фундаменту культури. Ціннісна природа культуротворення.

Культура як об'єкт філософського аналізу. Основні ознаки культури. Сутність та визначення культури. Творчий характер людської культури. Культура і цивілізація.

Література: 10, 22, 23, 64, 71.

Тема 9. Соціальна філософія.

Суспільство як система що розвивається. Проблеми та особливості соціального пізнання у філософії. Основні філософські концепції суспільства. Суспільство як природно-історична система. Структура та основні сфери буття суспільства. Поняття „рушійні сили розвитку суспільства". Суб'єкти суспільного розвитку. Суспільство як само організуюча і само розвиваюча система. Філософське осмислення історії та її сенсу. Головні концепції філософії історії. Закони та рушійні сили історії. Історична необхідність. Проблема спрямованості історії. Єдність і множинність історичного процесу. Лінійні та циклічні концепції історії. Проблема історичного прогресу. Суперечливий характер соціально-історичного прогресу та проблема його критеріїв.. Науково-технічна революція ХХ століття, її соціальні наслідки. Глобальні проблеми ХХ століття та головні суспільно-політичні процеси. Поворот до людини в сучасній глобалістиці. Шляхи вирішення глобальних проблем. Єдність і багатоманітність у процесі глобалізації світу. Сутність процесу глобалізації та його протиріччя. Образи майбутнього в сучасній глобалістиці. Футурологічні концепції про стратегію соціального поступу людства.

Філософія господарювання.

Філософія господарства. Філософія соціального і економічного пізнання. Філософія та економічна теорія. Філософсько-економічний спосіб мислення. Філософія праці. Основні проблеми праксеології. власності, накопичення, капіталу. Онтологічний вимір грошей. Гроші в орієнтацій. Філософія «людини економічної» та «людини культурної».

Література: 7, 22, 27, 44, 56, 73.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

(денної форма навчання)

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Історія філософської думки						
Тема 1. Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	4	2	6	1	4	тестування
Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Східна парадигма. Філософія античності. Західна парадигма.	4	2	8	-		опитування
Тема 3. Філософія середньовічного суспільства. Філософія епохи Відродження та Реформації.	4	2	8	1		тестування
Тема 4 Європейська класична філософія Нового часу та епохи Просвітництва	2	2	7	-		опитування
Тема 5. Німецька класична філософія	4	2	8	-		тестування
Тема 6. Традиції та особливості розвитку філософської думки України.	2	1	7	-		Модульна контрольна робота
Змістовий модуль 2. Теорія філософії та методологія науки						
Тема 7. Сучасна світова філософія.	4	1	6	-	2	тестування
Тема 8. Онтологія. Гносеологія. Антропологія.	4	1	7	-		опитування
Тема 9. Соціальна філософія. Філософія господарювання.	4	1	8	1		Ректорська контрольна робота
Разом	32	14	65	3		6

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ – 14 год.

Змістовий модуль 1. Історія філософської думки

Практичне заняття № 1

Тема I. Філософія, як світогляд, її призначення, зміст і функції в суспільстві.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо призначення, змісту та функцій філософії у суспільстві.

Питання для обговорення:

1. Основні проблеми філософії. Специфіка філософського знання.
2. Світогляд, його суть, структура і значення в житті людини.
3. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Еволюція світогляду.
4. Суспільні функції філософії.

Література: 7, 11, 56, 71.

Практичне заняття № 2

Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Східна та Західна парадигма.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо філософії стародавнього світу та її парадигми.

Питання для обговорення:

1. Своєрідність культури Сходу та Заходу.
2. Філософія стародавньої Індії («ведична» філософія, буддизм).
Література: 3, 5, 9, 44, 67.

Практичне заняття № 3

Тема 3. Філософія середньовічного суспільства.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо філософської думки середньовічного суспільства.

Питання для обговорення:

1. Релігійна спрямованість філософської думки Середньовіччя.
2. Середньовіччя. Християнська апологетика і патристика.
3. Середньовічна схоластика. Номіналізм і реалізм.
4. Філософія томізму.
Література: 11, 16, 23, 56, 61.

Практичне заняття № 4

Тема 4. Німецька класична філософія та марксизм.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо феномену німецької класичної філософії та основ марксизму.

Питання для обговорення:

1. Феномен німецької класичної філософії.
2. Філософська система І. Канта.
3. Філософські ідеї І.-Г. Фіхте та Ф.-В.-Й. Шеллінга.
Література: 2, 6, 11, 28, 46

Змістовий модуль 2. Теорія філософії та методологія науки

Практичне заняття № 5

Тема 5. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо особливостей розвитку та традицій філософської думки на теренах України.

Питання для обговорення:

1. Філософія українського гуманізму. Виникнення вітчизняної філософії.
2. Проблема співвідношення Бога і світу, Бога і людини в філософії представників Києво-Могилянської академії.
3. Філософія Г. С. Сковороди. "Філософія серця" П. Юркевича.
4. Особливості розвитку філософії XIX - XX століть.
Література: 1, 5, 7, 9, 33, 45, 67.

Практичне заняття № 6

Тема 6. Виникнення і розвиток некласичних філософських вчень.

Тема 7. Онтологія. Філософське розуміння світу.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо філософського розуміння світу та розвиток некласичних філософських вчень.

Питання для обговорення:

1. Порівняльна характеристика вихідних ідей класичної та некласичної філософії.
2. "Філософія життя" (А. Шопенгауер та Ф. Ніцше).
3. Філософія неопозитивізму пост позитивізму.
4. Онтологія людського буття в психоаналізі.
5. Філософське розуміння буття. Види буття.
6. Проблема буття в історико-філософському аналізі.
Література: 11, 16, 23, 34, 47, 56, 61, 68, 73.

Практичне заняття № 7

Тема 8. Проблема людини в філософії.

Тема 9. Філософія господарювання.

Мета – закріпити поданий на лекції матеріал щодо проблеми людини як предмету філософії та поняття соціального суб'єкта.

Питання для обговорення:

1. Людина як предмет філософії. Проблема походження людини та різні теорії
2. Проблема антропосоціогенезу.
3. Єдність природного, соціального і духовного в людині.
4. Свідомість як пізнавальне і духовно-практичне відношення до дійсності.
5. Соціальна детермінація. Структура суспільства. Поняття соціального суб'єкта.
6. Проблема господарювання в історико-філософському аналізі.
7. Філософське тлумачення явища економіки. Людиновимірна сутність економіки.
8. Суспільне виробництво як соціально-філософська категорія. Діалектика продуктивних сил і суспільних форм їх розвитку.
9. Основний зміст та призначення праксеології.
10. Виникнення грошей. Гроші як капітал і цінність.
11. Філософські аспекти проблеми управління й організації бізнесу.
Література: 7, 10, 22, 23, 27, 44, 56, 64, 71.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Написати 4 доповіді на обрані теми (25 балів за кожену). Опрацьовуючи тему теоретичного завдання студент повинен виокремити та записати основні тези, що дають характеристику проблематиці питання, зазначити актуальність теми, окремі факти, цифрові дані, які наочно дозволять ознайомитися з її суттю. При написанні доповіді звернути увагу на перелік рекомендованої літератури, а також використовувати матеріали періодичних видань, конференцій, монографій та ін..

Тематика доповідей для самостійної роботи студентів:

1. Мислення як предмет аналізу у формальній логіці.
2. Форми мислення і примусовий характер логічної форми.
3. Істинність і правильність мислення.
4. Основні етапи становлення логічних знань.
5. Основні закони формальної логіки.
6. Значення логіки як науки.
7. Поняття як форма мислення.
9. Зміст і обсяг поняття. Види понять.
10. Відношення між поняттями.
12. Операції з поняттями.
13. Поділ понять.
14. Судження як форма мислення.
15. Класифікація суджень.
16. Відношення між судженнями. «Логічний квадрат».
17. Класифікація термінів у судженні.

18. Складні судження.
19. Умовивід як логічна форма. Види і форми умовиводів.
20. Безпосередні умовиводи. Обернення, перетворення і протиставлення предикату.
21. Категоричний силлогізм. Правила категоричного силлогізму.
22. Фігури і модуси категоричного силлогізму.
23. Складні і скорочені силлогізми. Складпоскорочений силлогізм (сорит).
24. Умовні умовиводи.
25. Розділові умовиводи.
26. Умовно-розділові умовиводи.
27. Поняття індуктивного умовиводу. Види індукції.
28. Дедуктивні умовиводи.
29. Гіпотеза як форма розвитку знання.
30. Поняття аналогії. Види аналогії.
31. Сутність логічної аргументації.
32. Логічна структура аргументації.
33. Логічні помилки в процесі аргументації.
34. Дискусія як метод обговорення і вирішення суперечливих питань.

7. Тренінг з дисципліни – 6 год.

Мета:

- Визначити, що таке свобода і чого реально хочеться від життя, позначити мрії та цілі, вибудувати пріоритети.
- Розробити практичний план пріоритету духовних цінностей та досягнення намічених цілей.
- Озброїться вірою в себе, у свій успіх та суспільним оптимізмом.
- Дізнатися про аксіологічні особливості впливу на формування внутрішньої свободи особистості.

Цільова аудиторія:

- Молоді, активні, амбітні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.
- Хто мріє стати вільною особистістю і хоче здійснити свої мрії.
- Хто ставить перед собою цілі і має намір обов'язково їх досягнути.
- Кому важливо прожити життя вільно, яскраво, красиво, осмислено і успішно.
- Хто хоче раціонально витратити дорогоцінний час.
- Хто хоче бути вільним духом, успішним, щасливим і суспільнокорисним.

На тренінгу будемо:

- Пізнавати себе, свою свободу, свої індивідуальні і суспільні цінності. мрії, цілі, таланти, свою унікальність і призначення в житті.
- Мріяти, планувати, визначати цінності власного життя, вчитися їх втілювати.
- Шукати і знаходити в собі ресурси і потенціал для досягнення всіх поставлених індивідуальних і суспільних завдань.
- Позначати завдання і цілі на найближчий рік, п'ять і десять років.

Програма тренінгу.

2. Що таке свобода? Чим свобода відрізняється від необхідності?
3. Як знайти своє покликання й призначення у житті?
4. Як дізнатися, чого хочеш і визначити для себе пріоритетні цінності?
5. Які цінності та антицінності домінують в сучасній молодіжній культурі?
6. Що таке антицінності і псевдоцінності?.
7. Які цінності називають вищими загальнолюдськими цінностями?
8. Чому свобода людини нерозривно пов'язана з примусом, з необхідністю?
9. У чому може полягати необхідність (зовнішня і внутрішня)?
10. Ціннісні аспекти проблеми людської свободи?
11. Свобода між крайностями фаталізму і волюнтаризму?
12. Як вибудувати життєві пріоритети?
13. Християнське розуміння свободи особистості.
14. Якою мірою людина є вільною?
15. Які види необхідності панують над людиною, і чи може людина їх подолати?

16. Якою мірою людина є вільною істотою? Для чого особистості свобода? Основні ресурси для досягнення свободи, як зробити так щоб оточення і Всесвіт сприяли тобі.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Філософія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування
- аналітичні звіти, реферати, есе
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання КППЗ;
- підсумковий письмовий екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Філософія» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Дисципліна «Філософія» з розподілом аудиторних годин в семестрі: 2/2

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять по темах 1-9	Модульний контроль 1 Письмова контрольна робота за темами 1-9, яка містить 5 тестів (по 10 балів), 2 теоретичних завдання (по 20 і 30 балів)	Тренінг Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань тренінгу	Самостійна робота Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань для самостійної роботи	Екзамен 1. Тестові завдання (5 тестів по 5 балів) - мах 25 балів. 2. 2 теоретичні питання – (по 25 балів кожне) мах 50 балів. 3. Ситуаційне завдання - мах 25 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-9
2.	Проекційний екран	1-9
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome), наявність доступу до мережі Internet	1-9
4.	Персональні комп'ютери, комунікаційне програмне забезпечення ZOOM, для занять у он-лайн формі	1-9
5.	Комунікаційна навчальна платформа MOODLE для організації дистанційного навчання.	1-9
6.	Програмне забезпечення: ОС WINDOWS.	1-9
7.	Інструменти Microsoft Office (Word, Excel, Power Point)	1-9
8.	Google Forms, Google Sheets	1-9

Рекомендовані джерела інформації

1. Андрущенко В. П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія. Навч. посібник 3- є вид. К.: Каравела, 2021. 368 с.
2. Бичко І.В. Філософія. Підручник затверджений МОН України. К.: Сварог, 2019. 648 с.
3. Волинка Г.І., Гусев В.І., Мозюва Н.Г. та ін. Історія філософії в її зв'язку з освітою. 3-є вид. К.: Каравела, 2021. 480 с.
4. Воронюк О. Філософія сакрального. К.: Markobook, 2018. 256 с.
5. Грабянка Г. Історія української естетичної думки. К.: Центр учбової літератури, 2021. 388с.
6. Губерський Леонід. Філософія: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів: видання друге, перероблене і доповнене. Харків: Фоліо, 2018. 621 с.
7. Гусев В. Метафізика: проблеми, принципи, поняття. Лекційний курс. К.: Каравела, 2020. 332 с.
8. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: підручник. Харків: Право, 432 с.
9. Еко Умберто. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка. Фоліо, 2020. 528 с.
10. Етика бізнесу: нові виклики та теми. Навчальний посібник / Сінельнікова М.В., Кадикало А.В. та ін. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2022.
11. Індійська філософія. Посібник для студентів ВНЗ. Харків: Фоліо, 2019. 144 с.
12. Клейнман Пол. Філософія. Короткий курс. К.: Філо, 2022. 350 с.
13. Лакс Майкл. Метафізика. К.: Дух і Літера, 2021. 608 с.
14. Лєвер Баррі. Наука за 30 секунд. Філософія. К.: BookChef, 2020. 160 с.
15. Лузан А. Вступ до філософії. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 136 с.
16. Лютий Т., Глумчер О. Пригоди філософських ідей Західного світу. К.: Темпора, 2021. 384 с.
17. Макаров З.Ю. Філософія. Ч.І. Історія розвитку філософської думки: навчальний посібник. Вінниця. Видавець ФОП Кушнір Ю.В., 2020. 232 с.
18. Мозговий Л.І. Філософія. Кредитно-модульний курс. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. К.: Сварог, 2019. 500 с.
19. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Філософія» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії). 2-ге вид., перероб і допов. Харків. Право, 2019. 42 с.
20. Основи філософії: навчальний посібник /С.Симоненко, О.Сулим, М.Шмиголь та інші. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 412 с.